

תורה מן השמים | חלק ד'

ראינו את כל סדרי העדויות האלוקיות על האמת המוחלטת שבה' אלוקים אמת. ה' רצה להיוודע אלינו ואל כל העולם באופן שאף אדם לא יוכל (ולא תהיה סיבה) לערער, כמו על שאר עובדות, אלא אם נכנסים למערכת של שקר - אדם שרוצה לשקר ולסלף עובדות. כל עוד אין מערכת של שקר, האמת מדברת בעד עצמה. אנחנו לא עסוקים בראיות והוכחות, השקרן הוא שצריך להביא הוכחות. איש האמת לא צריך להביא הוכחות לאמת שלו, כי היא האמת בעצמה. לצערנו העולם הפוך - אנשי האמת צריכים להביא ראיות לאנשי השקר שאמיתתם אמת. אנחנו רק מסדרים איך אמת מופיעה. היא מופיעה היסטורית, נחקקת על דפי ההיסטוריה כעובדה מעצם היותה אירוע בהיקף בינ"ל ובעל השלכות עצומות ואדירות. קל וחומר כשתקופת רצף האירועים הולכים ומתארכים, למעלה מאלף שנים, שעמ"י עומד מול כל האומות המפורסמות. כשהתנ"ך נחתם, האומות המפורסמות ביותר עדיין מכירות את האומה היהודית ואלוקי ירושלים ומשתחווים לו אפיים ארצה. מעולם לא היתה הכחשה, אפילו כורש מכיר באלוקים אשר בירושלים. כולם מכירים את סיפור יציאת מצרים, הוא חרות על דפי ההיסטוריה.

בחלק השני דיברנו על הלוחות, שבליויי שלהן את בני"י במשך שנים העידו על סיבתן. אף יהודי לא יכול היה לקבל לוחות שנמצאות בלב האומה, אם לא ראו בעיניהם את ירידתם מהר סיני פעמיים. איזה עם היה מקבל לשים בלב האומה לוחות שכל ענינם עדות שמעידות על דבר שלא קרה? איך זה יגיע ללב האומה אם העם לא ליווה את הלוחות ממתנתם עד גניזתם? אחר כך ה' לא הסתפק בזה, הוא נתן לנו מערבות מואב את ספר התורה, שנמצא לצד הארון או בתוכו. ממנו כל יהודי מחוייב להעתיק ספר תורנה וללמד את בנו כמצוות לימוד תורה - להשריש בלב הבן את העובדה שספר התורה שאנחנו לומדים הוא התורה שניתנה למשה בסיני. אחר כך דיברנו על היות המצוות נקראות "עדות", כי הן מעידות על סיבת נתינתן. את כל המצוות ה' קשר ביציאת מצרים, וחלקן הגדול או שמעידות בעצם אופיין על האירועים עצמם - מצוות שקשורות ממש בסיבת יציאת מצרים, או מצוות שהאלוקות היתה חייבת ללוות את האומה כדי לבצע אותן - נבואה, עלייה לרגל, שמיטה ויובל, סוטה, מצוות אלוקיות שאי אפשר שמצווה אנושי יצווה.

הגענו למצב שברור לנו שהאיש משה אמת ותורתו אמת, ושמקבלי התורה בערבות מואב ידעו שמה לא הוסיף מילה אחת מליבו. הם ראו את מה שהיה עם קרח, ואת מה שה' עשה כדי לחזק את נאמנותו של משה, לגבות את ספר התורה שכל כולו אלוקי, עד לקוצו של יו"ד. ספר התורה שאנחנו מחזיקים הוא ודאי אלוקי באופן מוחלט. עכשיו נעבור למערכת של תורה שבעל פה. ברגע שאנחנו מקבלים את ספר התורה, יש לנו את מצוות הנבואה, ממילא גיבינו את כל מערכת הנבואה. הנביאים המגויבים גיבו את מערכת הכתובים, ואז כל כ"ד ספרי התנ"ך סגורים כתורה אלוקית. הם אומתו על ידי המערכת הנבואית שאומתה על ידי משה, כל מערכת מגבה את זולתה.

מה נעשה עם יהודי שגייד שתורה שבכתב היא נפלאה ואמתית, אבל יש מרחק גדול מזה ועד לדקדוקי סופרים? שגייד שאלו כל מיני תיאוריות רבניות? "התפתחות ההלכה"? אנחנו צריכים לתת את הכלים האמתיים. יעלה על הדעת שה' ישאיר את עמו ללא כיוון ודרך, שהדברים הכי חשובים באומה ימסרו לכל אחד שיעשה בהם כרצונו? ה' דאג לסגור גם את מערכת תורה שבעל פה, לא פחות ואפילו יותר מתורה שבכתב.

משה רבנו כותב בתורה מצווה אלוקית בפרשת משפטים, שמערכת התורה נמסרת לסנהדרין בלבד. חשוב לדעת את היסוד הגדול הזה, שאין סמכויות לאנשים בתורת משה.

מאז משה ועד היום, אין לנו עוד איש בר סמכא כמשה. הרמב"ם כותב בהקדמותיו שיהושע בן נון ואנחנו בעלי סמכות שווה בנושא הזה. יהושע גם הוא צריך להביא מקור לדבריו. חומשי התורה נכתבו כולם בימי משה. יהושע מבקש מה' תשובות לשאלות, ה' אומר לו ללחום את מלחמת תורה, לברר.

איך הדברים עברו מאז משה ואז עכשיו? איך ה' דאג למעבר? אם כל אדם בר סמכא להעביר דברים, אז מספיק שמישהו לא הבין נכון או טעה, זה אולי חס ושלום טלפון שבור של שרשרת דברים שעברה ואיך שהוא בסוף גובשה. אבל, ה' אמר שאת מערכת התורה הוא מוסר רק לסמכות אחת ויחידה - סנהדרין. זה כתוב בפרשת שופטים, "כי יפלא ממך דבר... - בכל הלכה שהיא. "וקמת ועלית... ואמרו לך את דבר ה'". ה' קבע שיש סמכות הלכתית עליונה בעמ"י, מה שדואג שלא תיווצר מחלוקת ולא יוצרו דברים לא ידועים.

סנהדרין לא רק קיבלו סמכות להכריע, אלא גם את מסורת התורה, שלא יבוא אדם יחיד ויגיד שהוא קיבל אחרת או סובר אחרת. יש סמכות אחת בעמ"י, מי שמקבל את הסמכות הזו שייך למערכת התורה, ומי שמורד בה חייב חנק. ממש כמו אדם שמנבא שלא בשם ה', או מתכחש לדברי הנביא - כך גם זקן ממרא. הוא ממרה את פי הסמכות העליונה שנקראת סנהדרין.

תראו דבר נפלא, איך התורה רמזה את זה כבר במתן תורה. הרי סדר הפרשיות של יתרו - פקודי הם המשך ישיר, ה' מוסר לישראל את כל המשפטים במעמד הר סיני עצמו.

אחרי שהוא גומר למסור את כל המשפטים, ה' אומר למשה לעלות עם אהרון ובניו והסנהדרין. ה' קורא למשה לעלות אל ההר לקבל את הלוחות, אבל משה יעלה לראש ההר, ושבעים הזקנים יחד עם אהרון נדב ואביהו יעלו חצי הדרך. מה התועלת בזה? מה הקשר? ועוד, מי שמע על שבעים זקנים? המושג הזה התחדש בפרשת בהעלותך. שם זה היה שנה מאוחר יותר כמעט. משה אומר שם "איכה אוכל לבדי", וה' אומר לו שיאסוף שבעים זקנים. המושג הזה לא הופיע קודם. איך פתאום מופיעים פה שבעים זקנים? משה עולה אל הר ה', ואת הזקנים הוא ממנה לשבת ולהישאר עם העם, והוא נכנס אל הערפל (וגם הוא מזכיר פה את יהושע בן נון, מה זה שייך?). יש פה דבר מאוד נפלא.

כשאנחנו מדברים על מושג ה-70 זקנים, אנחנו מדברים על שני מושגים. הגמרא אומרת שיש כמה גדלים של בית דין. הכתוב אומר "כל הדבר הגדול יביאו אליך", דברים חמורים שהסמכות המשפטית שלהם היא רק בבית דין של ע"א. (העצה של יתרו ודאי היתה בפרשת בהעלותך... הוא ודאי הגיע אז, ושם הוא יעץ את העצה ליצור סנהדרין.) הרמב"ם בהלכות ממרים אומר שיש סנהדרין בלשכת הגזית, וזה בכלל לא קשור לבית דין של ע"א. הוא אומר שבית דין הגדול שבירושלים הם עיקר התורה שבעל פה, ועליהם אנחנו מצווים במצוות עשה לשמוע להם, וכל מי שמאמין בתורת משה חייב להאמין להם. זה לא קשור לסמכות משפטית, אלא שה' הפקיד בידי סנהדרין את מסורת התורה. כל מילה שיוצאת מפי משה בחייו, חייבת להימסר מיידית לסמכות העליונה שנקראת בי"ד הגדול בירושלים, והם המופקדים להחליט אם הדבר הוא הלכה למשה מסיני או לא. את הכל ה' הפקיד בידם, אין סמכות אחרת. (כל עוד השמיים פתוחים, כשמשה חי, הוא יכול לשאול מה!). השבעים זקנים שליוו את משה להר, לא היו הסמכות המשפטית שיתרו חידש. לפניו משה היה דן את הכל, ויתרו פיזר סמכויות. יש סוגים וגדלים של בית דין, זו סמכות משפטית בלבד. אבל, השבעים זקנים שמלווים את משה להר, הם הסמכות האלוהית שלא קשורה ליתרו אלא למסורת תורה שבעל פה!

משה אומר להם: תעלו להר, ותמתינו לי! שאני לא אמסור מילה אחת בידיכם. למשה אין ערך אלמלא השבעים זקנים שמלווים אותו, כל מילה שהוא מקבל חייבת להימסר להם מיידית. כל ארבעים השנים, מרגע הירידה מההר ועד מות משה, הם ליוו ושמעו כל דבר מפי משה.

הגמרא בעירובין אומרת איך משה היה מוסר את התורה לעמ"י: משה למד את הדברים מפי הגבורה, לימד את אהרון ואחריו את בני אהרון ואחריהם את הזקנים, לכל קבוצה משה שנה את מה ששמע. אחרי כן נכנסים העם ושומעים.

כשמשה מסתלק, אהרון שונה את מה שלמד, ואחריו בניו ואחריהם הזקנים. מה הדמויות שהן חלק ממסירת התורה? משה מפי הגבורה, אהרון, בניו ושבעים זקנים. אלו אותם דמויות שנקראו לעלות אל ההר! משה, אהרון ובניו (שנתחלפו כשהראשונים מתו) ושבעים זקנים. הזקנים האלו קשורים למסורת התורה. הם לא דנים מלך וכד', הם באים לדון בשאלות מההיררכיה העליונה, "ובאת ועלית".

משה עוד מעט יוצא החוצה, הוא מרגיל את העם שהסמכות עוברת למערכת הזו! הם יגידו את דבר ה'. כל עוד משה חי הוא שואל את השמים, אבל עוד מעט הכל עובר לידיהם - תורה שבעל פה.

מה יהושע בן נון נכנס פה? למה יהושע מוזכר בכל המערכת הזו? כי יהושע היה ראש הסנהדרין אחרי משה, הוא החליף את משה כבר בסוף חייו. יהושע היה נער לא ימיש מתוך האוהל! הוא לא זז, לא הפסיד מילה. כל מה שמשה רבנו מוסר, הוא מוסר לידו.

משה שואל את יהושע לפני מותו אם יש איזה משהו שהוא שבח או איבד, והוא אומר לו שהוא לא פספס כלום!

(התורה תמיד מדברת על הראש כמו על כולם. ובאת אל הכהן או אל השופט - הראש של הסנהדרין. בדרך כלל היו כהנים, אבל גם אם זה יהיה שופט, הוא העומד בראש והוא בעל הסמכות. זה תמיד הוא ובית דינו. אין ערך לאדם יחיד ביהדות, תמיד זה חכם ובית דינו. התורה מקפידה לומר ששום דבר לא נעלם מיהושע בחיי משה, והוא ודאי מסר את הכל לשבעים האחרים. יש פה הקפדה שיהושע לא פספס שום מילה).

"ויהושע לנביאים" - תקופת הנביאים, הנביאים חלקם היו גם ראשי סנהדראות. עלי הכהן היה ראש סנהדרין, דוד ושאלו.

מה הסמכויות של אותם שבעים? מה התורה הפקידה בידיהם? א. להעתיק את כל ההלכות ממה לסיני. צבע התפילין שחור כעורב - הלכה למשה מסיני. כמעט כל הלכות תפילין הם כך. יש מסורת ברורה בדברים האלו, איך הם עברו ממה ועד היום. אם נופל ספק, פונים לבעלי הסמכות.

האם ייתכן שמישהו יבוא ויאמר באחד מהדורות הלכה מחודשת בהלכות תפילין? ישנה את ההלכות? האם חוקית ייתכן שדבר כזה ישתנה? בלתי אפשרי. בדורו של משה אי אפשר, משה חי וקיים, הוא נאמן לעיני כל העם והסמכות היחידה. בדורו של יהושע - אולי הוא החליט לעשות רפורמה? עמ"י כבר 40 שנה מניחים את התפילין האלו, הם לא יתנו לו להזיז פיפס. איזה עם היה מקבל שכנוע מיהושע בידיעה שאין לו סמכות לשנות כלום? הוא לא יכול לטעון שאלו התפילין שמשה מסר, הם הולכים עם התפילין של משה 40 שנה. בדורו של עזרא (המינים אוהבים את הדורות האלו, "הרוצה לשקר ירחיק עדותו") - איך אפשר? הרי הסנהדרין היו חייבים להעביר את הדברים רק לראשות העליונה של הסנהדרין. באלפיים השנים עד חתימת התלמוד, התחלפו רק ארבעים ראשי סנהדראות. הרמב"ם מונה אותם אחד אחד.

אז איך אדם יכול לשנות משהו? אדם פרטי לא יכול. האפשרות היחידה היא שכל אנשי הסנהדרין של עזרא החליטו לעשות עלינו קבוצה. (אנשי כנסת הגדולה לא היו 70 אלא 120, אספו שם את כל החכמים וכל הנביאים, מתוך ידיעה שהנבואה נחתמת כדי להכין את עמ"י לגלות, ויחד תיקנו כל מיני תקנות. הם רצו ליצור מושב בעל סמכות עליונה כדי לתקן תיקונים לכל העתיד).

צריכים בשביל זה לאסוף את כל השבעים החכמים בעמ"י, ולומר שהם כולם שיקרו. זה מופרך, אבל גם את זה הם לא יכולים. מי ישמע להם? מי יסכים לשנות את התורה שהוא כבר קיבל ומבוררת אצלו?

הם יכולים רק אולי לחדש משהו בשאלה חדשה שנשאלה. אבל ה' אומר שזה לא רלוונטי! מהרגע שה' מינה אותם, הם ממונים גם אם הם משקרים. זו האמת שלו, מה תעשה? זו כבר לא אחריותך.

ה' הוציא את אחריות התורה ומסר לסמכות העליונה. אם הם טועים, שוגגים, מזידים - עמ"י הולך לבטח, אתה עשית את מה שה' ציווה.
אתם חושבים שה' יפקיר את עמ"י? שהוא ייתן למשה לשקר אותנו? מה פתאום. ה' מינה אותו ולקח עליו אחריות.
אותה מערכת גם כאן. ה' מינה אותם והפקיד אותם, הוא מצווה לשמוע בקולם. אז עכשיו אנחנו הולכים שקטים.
מה אומר רבן גמליאל לר' יהושע? אם באת להרהר, תהרהר אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה רבנו.
אתה בא לקחת את הסמכות של ר"ג ובית דינו, זה לא נושא רלוונטי לוויכוח. אפילו אתה צודק, ה' הסמיך אותם. אם שם רוב הדעות, הלכה כמותם.
זה לא ר"ג כאדם פרטי, הוא מחזיק בסמכות האלוקית.

מה אם דברים נשכחו מימות משה?
לא רלוונטי. בימות אבל משה השתכחו 3000 הלכות. מה שנחתם בשני התלמודים הוא ודאי למשה בסיני, מה שנשתכח הוא על ה'. כי לא תשכח מפי זרעו.
(איך התורה כולה השתמרה בעל פה עד לפני 1500 שנה? הרי לא היינו מרוכזים במקום אחד, אלא מפוזרים בכל קצות העולם. כל קהילה צריכה שיהיה לה תלמוד בבלי שעל פיו יכריעו את ההלכה כל החכמים.
איך יתכן? הרי לכתוב הלכה רק בנוגע למסכת אחת, ועם כל המפרשים - שהרי בלי רש"י ובעלי הראשונים הדברים היו חתומים - עדיין צריך את כל כתבי הרמב"ם, הרי"ף, את כל הספרות היהודית, ודבר אחד לא נאבד!
הכל נשאר בידינו ובכל קצות העולם! ההלכה שרדה.
זו הבטחה אלוקית של "לא תשכח מפי זרעו").
כל מה שמופיע בתלמוד זו מילה אחרונה. אם רבינא ורב אשי חתמו על הדברים, הם הסמכות האחרונה שמעתיקים את כל התורה כולה.
למה המשנה בראש השנה מספרת על חכם מישראל שהלך לערער על רבן גמליאל? הוא לא מכיר את מה שאנחנו יודעים?
הגמרא בבבא מציעא מספרת על דבר דומה, ר' אליעזר עומד מול סמכות כל הסנהדרין ועומד בדעתו? הסנהדרין בלשכת הגזית היתה עד הורדוס, הוא ביטל את הסנהדרין. התורה גלתה מהסנהדרין ועברה עשרה מסעות: יבנה, אושא וכו'. מה שהגמרא מונה.
לסנהדרין בלשכת הגזית יש סמכות מהמקום ההוא. אחרי שהיא גולה יש לה סמכות יותר נמוכה.
אחרי החורבן עדיין היתה סנהדרין, הסמכות האלוקית העליונה עדיין קיימת. מי שחולק על דברי רבינא ורב אשי - זה ממה שאותו דבר.
ר' אליעזר בעצם היה רעיון של זקן ממרא, אבל לא הרגו אותו כי זו היתה סמכות גדולה.
אולי חכמים סיפרו לנו את זה כדי שלא יגיד אדם שאין סמכות כוללת עוד בעמ"י אחרי שגלו מלשכת הגזית. חז"ל באו להראות שגם אחרי שגלתה סנהדרין יש להם סמכות. אם היום היו מחזירים את ההסמכה על ידי כינוס כל החכמים הגדולים, היתה נוצרת מחדש הסמכות המאחדת של עמ"י.

אם מה שהסנהדרין אומרים מה שה' אומר, מה עניין פר העלם דבר?
הגמרא במסכת הוריות מחשבת את כל זה.
אם הם מורים דבר קריטי, ודאי שזה לא יתקבל. איפה שגילינו את הטעות שלהם ודאי שאי אפשר להתעלם.

הרמב"ם אומר שה' הפקיד בידי הסנהדרין את מסורת התורה למשה מסיני.
פיקדון נוסף הוא, שכשאינן להם מספיק מידע כדי לפתור את הספק, הם יכולים לדרוש את התורה בי"ג מידות שהתורה נדרשת.
הרמב"ם אומר פה דבר נפלא. בהלכות למשה מסיני לא יתכן שתיפול מחלוקת, ואילו בי"ג מידות שהתורה נדרשת - שם התחילו המחלוקות בעמ"י. בי"ג מידות, חוץ מגזירה שווה, יש אפשרות של ויכוח.
אם החכמים דנים בסנהדרין, אחד אומר קל ואחד אומר חמור - אחרי רבים להטות, כך מדאורייתא.
התורה נורא מקפידה שלא לתת לשתי תורת להיווצר, לא תתגודדו. הדברים תמיד נמצאים בסמכות העליונה.

13 מידות התורה נדרשת - הוציאו משם הלכות חדשות. דברים כמו קל וחומר אדם יכול לדרוש מליבו בסמכות אלוקית.

במערכת הזו יכולה להיווצר מחלוקת. כל עוד היתה סנהדרין היו הכרעות, אחרי שאיבדנו את המערכת הזו הדברים נשארו פתוחים. עד חתימת התלמוד הדברים נסגרו.

(זה לא שדברי המיעוט חסרי טעם, אלא שבסוף הולכים אחרי הרוב, כך מתנהגים בפועל. ודאי שבפנימיות הדברים יש צד לשני הצדדים).

סמכות נוספת, מאוד משמעותית, היא שהם קיבלו יכולת לתקן תקנות, לסייג את התורה. יש להם סמכות אלוקית מהתורה. כל המושג מדרבנן, דברי סופרים "חביבים על הקב"ה דברי סופרים יותר מיינה של תורה". הם קיבלו סמכות אלוקית לגזור את התורה בכל דור כפי ראות עיניהם.

ברגע שהם עומדים בכל הכללים (רוב, תקנה שהציבור יכול לעמוד בה), זה מחייב אותנו היום כתוקף אלוקי כאילו זה ממש מהתורה.

תלמוד בבלי וירושלמי - תלמוד ירושלמי נכתב על ידי ר' יוחנן, תלמוד בבלי נחתם על ידי רבינא ורב אשי. כל דבר שנמצא בתלמודים האלו זה אוסף של 40 ראשי סנהדרות, ממששה רבנו ועד רבינא ורב אשי, שאספו את כל ההלכות למשה מסיני, יחד עם טעמיהן ושורשיהן, תקנות גזירות ומנהגות, מחלוקות שהיו וחלקן הוכרעו, ואיך לדרוש את התורה.

כל תורה שבעל פה היום צריכה להתבסס על התלמוד. דבר שאין לו מקור משם, הסברא שלו חסרת שום ערך, הוא חייב להביא מקור.

תבינו באיזו מסירות נפש התלמוד נשמר, איך העבירו את כל הדברים האלו על מגילות...

מה קרה לעמ"י מחתימת התלמוד ועד היום? אולי מישהו המציא משהו שאין לו ביסוס? אנחנו לא נקבל. זה לא יעלה על הדעת: איך זה עבר את הביקורת של חכמי ישראל בכל מערכת הדורות? המשנה ברורה לא מפחד להקשות בצריך עיון על הריטב"א אם הוא יגיד דבר שהסוגיה נוגדת אותו.

איך נבחרו סנהדרין? ודאי שכל סנהדרין היתה בוחרת את הסנהדרין שאחריה, את הכי חכמים וישרים. הרמב"ם אומר שכל סנהדרין שמתחלפת לא היתה חלופה של שבעים שנעלמו ושבעים חדשים שבאו, אלא שכל ת"ח שנכנס בא לתוך המסורת הקיימת, ראש הסנהדרין שהוחלף הגיע לאותם חכמים שליוו את ראש הסנהדרין הקודם.

ראשי חכמי ישראל שקיבלו את הסמכות האלוקית העבירו לנו את כל פרטי תורה שבעל פה. תבינו. מהרגע שהבנו את העוצמה שבידי סנהדרין, יש לנו עוד גיבוי למערכת תורה שבכתב. הרי, תורה שבכתב עברה תחת שיפוטם של הסנהדרין. מגיהים את כל ספרי התורה מספר התורה שבעזרה על פי הסנהדרין!

הם היו מפקחים גם על מערכת תורה שבכתב! אתם מבינים איזה עוצמה של גיבוי קיבלנו לתורה שבעל פה?

איך יתכן להעלות על הדעת שמישהו הוסיף? אלו תאוריות של בורים, שלא מכירים את המערכת האלוקי הזו. הרווחנו עוד מערכת גיבוי לכל הדברים הקודמים.

השיחה נערכה לפי שטחיות הבנתו של העורך,
ובל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.